

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus
la casa cu 1 fl. mai mult pe
an; — trimis cu poșta în
întrul monarhiei pe 1 an
întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
În străinătate pe 1 an 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul VI.

Ori-ce inserate,

se plătesc pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a două si
a trei câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
în modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile poștei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriul” în Sibiu.

Nr. 92.

— Sibiu, Sâmbăta 19/1 Decembre. —

1883.

Fondurile arhidieceșane gr.-cat., bisericesci scolastice și filantropice dela Blasiu.

După ce publicaserăm în câteva Nri anteriori
mai multe informații despre fondurile arhidieceșane
gr.-or. scôșe din protocolulu sinodulu tinutu
în a. 1883, ni se cere de către cititori că se
publicăm asemenea informații și despre fondurile
câte se voru fi administrandu în Blasiu.

Voindu noi se satisfacem în acea dorința amu
datu preste dificultăți în unele privințe și mai mari
decât consistoriulu gr.-or. din Sibiu până ce a
descurcatu în cătuva istoriculu fondurulu archi-
diecesei sale. La Blasiu este documentatu și limpe-
ditu prea bine istoriculu fia-carui fondu, prin urmăre
în acestu punctu nu ar fi nici-o dificultate. Publi-
cistulu înse dă acilea de alte greutăți, care sunt
multimea fondurulu merunte pe lângă cele mari
și principali vechimea unora și în fine impregiurarea
că câteva sunt investite în domnie, în mosii, care
érasu sunt de natura dupla adică donatiuni im-
peratesci și mosii cumparate din sumele și fondurile
daruite mai virtosu de către episcopii și mitropolitii
câți au statutu anume dela 1736 adică din dilele
imperatulu Carolu candu scaunulu s'a stramutatu
dela Fagarasiu la Blasiu. Din acestea se pot vedé,
că voindu se între cineva mai afundu în acésta
materia ar avea se sacrificé septemăni și luni de
dile, ceea ce noue ne lipsesce. În Blasiu înse s'au
publicatu în epoce diverse informații foarte prețioșe
asupra averiloru bisericesci de acolo, anume și în
unele siematisme mai vechi, a caroru redactare se
incepuse înca dela 1835 adică de ani 48. Preste
acésta ordinariatulu publica starea fondurulu prin
cercurare tiparite și împartite la cleru asia, că
fia-care preotu se védia modestulu progressu ce se
face din anu în anu. Contabilitatea este regulata,
în unele casuri chiaru severa și nici inspectiunea
suprema a statulu nu lipsesce, ba relative la fon-
durile mai vechi trece chiaru mesur'a.

Între acestea impregiurari noi ne aflăm în
stare de a comunica lectoriloru noștri numai că
o lista de cifre ce reprezintă partea cea mare
a fondurulu existente în mosii cumparate din
averea proprie, cu obligatiuni de statu și private,

cum și în bani efectivi. Domniulu facutu donatiune
dela statu sub Carolu VI ar fi a se inventa și preții
din nou, după valorile de astăzi a le baniloru,
căci candu s'a facutu donatiunea, acelu dominiu
întregu numitu alu Blasiulu, s'au prețiuitu după
valorile de atunci cu 6000 di: siese mii florini,
pe candu o parochia de boi costă câte patru taleri
celu multu, adică 8 fl., cari astăzi costă 250 până
la 300 fl. sau și mai scumpi. Apoi nici valoarea
edificiloru, adică a resedintei, a școlerulu, a
seminariulu nu e coprinsa în sumele câte urmădia
mai la vale și care sunt:

Fondurile remase prin testamentu dela epis-
copulu Ioanu Bobu mortu în a. 1830. 565,000 fl.
Fondulu numitu alu monastirei hieromonachi-
loru Basiliti, adică alu școlerulu 500,000 fl.

Fondulu lasatu prin testamentu de nemuritoriulu
dr. med. Simionu Ramontia pentru stipendii
800,000 fl.

Fondulu seminariulu de clerici 400,000 fl.

Fondulu remasu prin testamentu dela mitro-
politulu Alesandru St. Siuluti crescuse până
în a. 1882 la 380,334 fl. 18 cr.

Unu altu fondu separat alu clerulu de miru
48,000 fl.

Fondulu pretilor neputintiosi, alu veduvelor
și orfanilor (31 Dec. 1882) 88,606 fl. 25 cr.

Unu fondu scolasticu separat (1882) 17,305 fl.
88 1/2 cr.

Fondulu testatu alu canoniculu Constantinu
Alutanu pentru stipendii 10,607 fl. 68 cr.

Fondulu testatu de canoniculu J. Chirila
pentru acelasu scopu 5,476 fl. 78 cr.

28 fonduri private, făcând cu destinațiunea
loru administrate de către capitulu faceau la
31 Decembre 1881. 44,447 fl. 25 cr.

Sum'a totală 2.139,778 fl. 02 1/2 cr.

În conspectulu publicatu în 4 Martiu 1882
subscrisu de arhiepiscopulu mitropolitulu acestea
sume: Fondulu lui Tordai fostu odinioară func-
tionariu la cancelari'a transilvania în Vien'a 2645 fl.
08 cr. Marinovici dela Reghinu 2174 fl. 50 cr.
Ioanu Ev. Vancea fondu pentru docentele din
Fagarasiu 2047 fl. 50 cr. alu bisericei și
școléi dela Springu 1427 fl. 60 1/2 cr. alu

bisericei din Milasiulu-mare 4646 fl. 15 cr.
Alu bisericei din Teuni 190 fl. 44 cr. Alu mona-
stirei Stremba 860 fl. 71 1/2 cr. Fondulu lui
Leonu Lupulu din comun'a Hudacu pentru școl'a
de acolo din 400 fl. crescutu la 684 fl. 68 cr.
Fondulu B. Popu și Maioru pentru fetițele d ela
școl'a din Blasiu din 200 fl. crescutu la 292 fl. 50 cr.
Fondulu Ioanu Ev. Vancea pentru școl'a din
Aiudu 1150 fl. 65 cr. Alu bisericei din Chechisia
450 fl. Alu bisericei din Borza 750 fl. Alu bi-
sericei și școléi din St. Giorgiu de Mesesiu
2500 fl. Alu școléi din Lupoi'a 750 fl. Din
Pusta-Restolțiu totu 750 fl. Din St. Mihaiu
2300 fl. Din Brusturi 1000 fl. Din Ugruti
2450 fl. Agrisiu 1000 fl. Galgau 3000 fl.
Chendrea 900 fl. Chechisiu 2700 fl. Vajda-
haza 1000 fl. Tihau 650 fl. Varu 350 fl.
Poputelecu 550 fl. Biserica gr.-cat. din Abrudu
7050 fl. adică cu totulu sum'a de susu 44,447 fl.
25 cr. v. a.

O parte mare din aceste fonduri merunte
particulari sunt proprietatea numitelor biserice
depose din averile lor la capitulu spre administrare
mai regulata și mai sigură pentru bisericile și
școléle lor.

S'ar mai adaoge aici înca și alte câteva fon-
duri întemeiate numai în anii din urma precum
este celu de pensii dela școléle normale de 1200 fl.
alu reuniunei pentru ajutorarea bisericiloru serace
numai de 583 fl. 48 cr., alu premiiloru, alu gim-
nastice etc. care cresc încetu din colecte.

Fondulu tipografiei seminariulu restaurate
frumosu înainte cu vreo optu ani nu'lu cunoscemu
exactu, de aceea nu l'amu trecut la fondurile mai
mari, ni se spune înse că acela trece preste 40 de
mii fl. v. a.

Fondulu asia numitululu capitulu de ca-
nonici infintiati pe la începutulu acestui seculu
cu 7 canonici, la cari s'au mai adaosu 3 în dilele
mitropolitulu Al. St. Siuluti că se fia 10, nu
l'amu vediu publicatu nicairi, ceea ce se explica
asia, că acea corporatiune bisericescă dispune de
averea sa că ori-care proprietariu privatu, aceea
înse nu pôte se stea din nu știu ce fonduri mari
precum se pôte judecă din venitululu anuale foarte

Foisiór'a „Observatoriulu”.

Episodé din pregiurulu Plevnei dela 1877.

(Imperatulu Alexandru II. Carolu I. Marele duce Nicolae. J. Brateanu).

(Urmare.)

„Infricosiatu!” striga imperatulu, „sermanii mei
soldati, ce atrocitate!”

„Acea mesura a fostu ingenioșă,” respunse maiorulu
de Lignitz, „și în totu casulu permisă și după princi-
piele resboielor civilisate, întocma asia precum se
opresce transportulu de victualii dela o cetate impre-
jurata, pentru că se pôte fi silita a se predă prin fôme;
acesta este resboiulu.”

„Resboiulu,” dice imperatulu suspinandu, „pentru
ce ôre se pôte castigă totu ce este mare și sublimu,
numai prin atrocitățile resboiulu pentru ce trebuie se
fia închiagatu totu cu sange ori-ce edificiu ce înaltia domni-
torii pentru binele popólorulu!”

„Generalulu Radetzki,” continua dlu de Lignitz,
„de alu carui ochiu veghiatoriu nu scapa nimicu ne-
observatu, descoperi planulu turcescu; deci luă elu în-
susi comand'a unei companii, pusa pe alt'a sub con-
ducerea comandantulu de regimentu, apoi ataca pe turci
din flancu cu atâtă violentia, în cătu ocupa dela ei
délulu, la a carui pôla se afla fontana, apoi ilu și forti-
fică bine! Pericolulu a disparutu, ap'a nu se va mai
potea luă dela trupele Maiestății Vóstre si asalturile
noue înca voru fi fără rezultat; Maiestatea Vóstra
poteti fi siguru, că passulu Shipka va remanea în manile
Vóstre până la terminarea campaniei.”

După acestea imperatulu simtindu-se ôre si cum
fericitu dise: „Am știutu eu că miculu prussianu
trebuie se'mi aduca sciri bune!” Apoi întorcându-se
cătra colonelulu englesu Wellesley adaose: „La dvóstra
se voru bucurá mai puțin de acésta.”

Colonelulu Wellesley respunse: „Maiestate, eu
sunt soldatu, și în acésta calitate nu amu nici-o parere;

aici în cuartirulu Maiestății Vóstre am se observu nu-
mai resboiulu, și că soldatu me bucuru pentru ori-ce
fapta de bravura, dica apoi politic'a ori ce'i place densei.”

„Totusi ar fi mai bine, dacă aici în cuartirulu
generalu rusescu nu s'ar vedea nici-o uniformă englesă,”
mormai Vladimir Ossipovici, și cu atâtă ineca în
sinesi o injuratură grosolană, apoi chiama pe Blagonov
la o parte, că se'lu întrebe de acasa și despre cei mai
de aproape ai sei.

Până candu imperatulu pe lângă care se adunase
întreaga comitiv'a sa, întreba mereu pe maiorulu de
Lignitz despre mai multe detalii ale bataliloru noro-
cose din passulu Shipka, de către colin'a opusa se
apropiă o trasura curioșă în fuga selbatică. Înainte
veniă o calésca deschisă, trase de noue cai înhamati
totu câte trei alaturea. Toti acei cai înhamati asia de
curiosu erau negrii și fără semne; pe capra stătea unu
cocieriu în rocu negru, la care se vedeau plețele lungi
și negre de sub palari'a lui cea lata, miscate de ventu
preste faci'a lui cea negritioșă. Elu tinea într'o mană
multele dológe dela cei noue cai, éra în cealalta avea
unu biciu foarte lungu ce ajungea până la cei trei cai
de înainte. Urmara și alte trasuri că aceea, înse numai
cu câte siese cai înhamati totu în trei. Acelea trasuri
singulare veniau în fug'a mare pe delu în josu și
preste puțin esira dincóse de satu, pentru că totu
asia de iute se ajunga susu între plesnetele de biciu
ale cocierulu fantasticu.

„Principele Romaniei,” striga Blagonov. Imperatulu
curma conversatiunea și împreuna cu frateseu înainta
încetu către usia gradinei.

Cocierulu trasurei principelui a și opritu caii cu
o singura smancitura. Principele Carolu aruncandu
mantau'a militara, fără se astepte că se'i deschida
trasur'a sari iute din ea și pleca spre gradina; oficia-
riulu care fusesu cu elu în trasura îi urma; éra după
elu venira și cei din comitiva cari fusesera în celelalte
trasuri.

Principele Carolu de o statura miudlocia, svelta,
eleganta; perulu seu negru, tunsur'a lui scurta; figur'a

sa nobila cu profilu vulturiu, imprejurata de barba in-
tréga, cautatur'a agera, clara și mandra; tinut'a sa
usióra că a unui omu din societatea superióra, demni-
tate sigura, linistita și mandria de domnitoriu. Carolu
portă uniform'a romanésca croita pe modelulu celei
francese, unu chepiu (caciulitia) și unele decora-
tiani mici.

Imperatulu îi întinse man'a cu multa placere și i
dise în limb'a franceza: „Me bucuru că în fine ve
potu salutá pe înaltimea Vóstra aici. Dvóstra se me
scusati, dacă nu ve potu oferi locuintia destulu de
comoda, ne aflăm în resboiu.”

Principele respunse: „Eu vinu că se portu res-
boiu, și sunt fericitu că voi putea se castigu în lupt'a
plina de onóre alalturea cu Maiestatea Vóstra prețiuulu
perfectei autonomii și alu independentiei pentru po-
porulu meu romanescu.”

Principele presenta imperatulu pe colonelulu fran-
cesu Gaillard, care se află în comitiv'a sa și éra con-
sultoru alu seu militariu, asemenea și pe ajutorantii sei
și în fine pe ministrulu seu Brateanu, barbatu că de
ani cincideci și cinci, carele în portulu seu negru civilu
se distingea în modu singularu diu acea societate de
militari. Elu éra micu de statura, faci'a sa multu es-
pressiva cu falci camu mari, innegrata tare de sóre,
ochii sei negrii și mici schinteiau de vioiciunea spiritu-
lui, éra perulu seu negru-cretiu începuse camu tare se
dea în caruntetie; tinut'a sa și miscarea sa erau in-
demanatece și sigure, dara fără eleganti'a usióra a
societății de rangu înaltu; pe acestu omu se cunóscea
că elu fusesu mai dedatu a conduce adunari de poporu
și a le domina, de cătu a se miscă pe parchetulu
curtilorulu.

Imperatulu vorbi cu făcare dintre domni romani
câteva cuvinte binevoitôrie, éra după presentarea totu-
roru se retrase cu principele Carolu și cu marele duce
în întrulu casei. Domni din comitiva conversara după
aceea cu óspetii cu tóta complacerea și prevenirea, de
și înca totu cu ceva neîncredere. Visit'a principelui
arată ce e dreptu, că în fine densulu va luă parte

modestu alu fia-carui canonicu si dupa viéti'a loru de simplii burgesi, éra nu de magnati cá cei romano-catolici. Cá membrii ai consistoriului archidiececanu nu scimu se primésca nici-unu canonicu vre-unu salariu, de si tocma in acésta calitate a loru sunt mai multu ocupati, pe lângá ce unii sunt si professori sau directori de institute. Celu mai mare salariu alu primului canonicu se dice cá ajunge abia la 1800 fl.

Daca unora li s'ar pareá averile bisericesci si scolastice dela Blasiu destulu de considerabili, noi din contra le aflamu si pe acestea fára asemenare mai puçine decâtu ar trebui se fia acelea in proportiunea celor mai indispensabili sume cerute imperiosu pentru inaintarea adeveratei culture asia, in cátu ne cauta se repetimu si aci aceea ce amu disu altadata: Nici venitul siguru dela diece milióne nu este de ajunsu. Cine nu crede, se faca inventariu exactu in tóte comunele bisericesci si apoi se se convinga.

Poporul sasescu in numeru cá de 180 mii suflete are in posesiunea sa pentru scopuri de cultura numai in obligatiuni de statu preste 2 mil. fl., in care suma nu se coprindu averile strictu bisericesci, nici domniile, nici averea cá de 1/2 milionu fl. testata de cátra baronulu Carolu Bruckenthal numai pentru scopuri de cultura. E multu cátu au potutu aduna romanii pentru sinesi sub despotismu, si pe langa necurmata crescere a multiplelor contributiuni la statu, cátra care sau mai adaosu totudeauna si spoliatiunile diverse; este inse fórt puçinu pentru coperirea imperióseloru trebuintie care crescú neincetatu si se adaoga la cele vechi. De aceea si Blasiulu mai are se si incórde inca o serie de ani tóte puterile pentru-cá se adune banu la banu cu atátu mai virtosu cá de alta parte valorile se schimba neincetatu ce ai avutu de ex inainte cu 30 de ani in 100 fl. astadi abia ai 200 fl. Candu dicemu la loculu acésta Blasiu, intielegemu clerulu si poporul intregi archidiecece; asia si candu dicemu Sibiiu, Gherla, Aradu, Oradea, Lugosiu, Caransebesiu, intielegemu corpulu intregu alu fia-carei diecese.

Romani'a.

Din capital'a Romaniei primimu sciri de importantia superióra, din care abia acuma se potu cunósce adeveratele cause pentru care s'au intemplantu si au trebuitu se se intemple caletoriile din vér'a trecuta. Lectorii isi voru aduce bine aminte de incercarile partidei rusesci din a. 1880/1 conduse pe atunci de principele Mihailu Sturdza (Muchlis pasia), care se incercase a castiga pe natiunea romanésca pe lângá altele prin unu diariu mare cotidianu. Se pare cá aceeasi partida care niciodata n'a incetatu a lucra spre scopurile sale, mai

activa la resboiu, dara anume ministru Brateanu la ori-ce incercare de a scóte dela elu vreunu secretu deeda totu numai respunsuri evasive, si oficiarii russi nu puteau se uite, cá desastrulu loru dela Plevn'a abia s'ar fi potutu intempla, daca romanii aru fi trecut fruntarile la timpu si s'ar fi alaturatu la operatiunile rusesci. Dara acésta conversatiune ceva cam silita nu a duratu prea multu. Preste puçinu veni unu adjutantu de aripa alu imperatului, cá se chime pe ministrulu Brateanu si pe colonelulu Gaillard la imperatulu; totu asia fusera chiamati generalulu Nepokoicinski si doi oficiari din statulu maioru.

Acesti domni urmariti de cautaturile curióse ale intregi comitive, intrandu in camer'a micei case ce servia marelui duce de cancelaria, prea adesea si cá salonu de primire, aflara pe imperatulu siedindu la o mésa coperita cu o mare charta belica. Lánga imperatulu stetea marele duce Nicolae si cu acesta principele Romaniei razimatu pe spatele unui scaunu, cu ochii infipti pe charta. Fáci'a imperatului érá umbrita de acea seriositate melancholica profunda ce l'a caracterisatu totudeauna, érá sub durat'a resboiului crescea pána la intristare. Elu facu semnu celoru ce intrara cá se siéda; dupa ce inse marele duce Nicolae si principele Carolu stetea lângá scaunele loru, se postara si ei impregiurulu mesei.

Atunci imperatulu incepu cu o voce usióra, in care se cunóscea ceva cá o inpatientia: „Inaltimea sa principele Romaniei s'a decisu cá, conformu tractatului nostru din Aprile se'si impreune trupele sale cu noi si mai ántaiu se impresóre positiunile cele tari dela Plevn'a si se le ia. Apoi intorcéndu-se cátra generalulu Nepokoicinski ii dice: „Arthur Abrahamovici, aci se cere a se denota positiunile acelea, in care voru avea se se asiedie trupele romanesci, pentru cá se ajute tóte operatiunile.“

(Va urmá.)

lucra acuma si sub alte auspicii. Dara si partid'a ceealalta a imensei maioritati privighiadia cu neadormita luare-aminte. Din cáte s'au aflatu pána acuma mai positivu este, cá partid'a cea doritóre de resboiu din Russi'a s'a catranitu asupra puteriloru care lucra pentru conservarea pacei celu puçinu inca pe 4—5 ani inainte si cá ea se incérca se smulga pe Romani'a din societatea acelora, si totu acesta si scopulu unui brosiure anonime, alu carei auctoru se dice cá ar fi unu boieru din Bucuresci, la a carui adresa suna urmatóri'a replica in diariulu gubernamentale „Telegrafulu“ dela 12/24 Nov.:

„Rindulu trecut, respundiendu autorului brosiurei russo-file intitulata Austri'a si Russi'a in Romani'a, amu demonstratu cu date istorice si cu cifre estrase din statistic'a imperiului russu, cá autorulu a pacatuitu atátu fácia cu istori'a, pe bas'a careia a declarat aliánti'a Romaniei cu Russi'a de unica patriotica si rationala, cátu si fácia cu natiunea, pe care a nesocotitu-o falsificandu adevverulu.

La rindulu nostru voimu a vorbi de binefacerile imperiului russu fácia cu Romani'a, precum o facú, si autorulu susu numitei brosiuri; cá-ci in ori-ce lucru este bine, cum dice Francesulu, a vedea si le revers dela medaile. Autorulu brosiurei considera cestiunea Bassarabiei de puçina consideratiune, érá noi ne vomu incercá se relevamu acésta consideratiune pentru a demonstra tóta gravitatea si marimea ei.

Cadrulu articolului nostru nu ne permite a intra in amanuntele istorice ale peripetieloru prin care a trecut cestiunea Bassarabiei dela 1812. Asia fiindu, incepemu prin a pune sub ochii cititorului cáte-va linii estrase din scrisórea imperatului Alesandru I cátre comitele Vorontioff, primulu gubernatore alu Bassarabiei. Scrisórea este datata din anulu 1814 si adresata din Taganrog, unde se aflá imperatulu Russiei:

„Ve incredintiediu margaritarulu celu mai frumosu din corón'a mea imperiala si ve alaturu cu acésta ocaziune unu regulamentu de dispositiuni administrative pe bas'a caror'a veti avea a organiza Bassarabi'a. In carmuirea dvóstre veti avea in vedere cá nouile hotare ale Russiei nu sunt tocmai desemnate prin aceea tíera pe care o veti administrá. Bassarabi'a este primulu pasu alu Russiei spre leaganulu slavu, Dunarea.*)

Acésta scrisóre a imperatului Russiei cátre comitele Vorontioff demonstra lamuritu tendintiele Russiei in ceea-ce privește poporul romanu. Bassarabi'a inghitita, ochii nesatosi ai cuceritorului dela nordu aruncau priviri lacomé asupra Moldovei si Dunarei. Déca sperantiele exprimate de cátra Alesandru I nu s'au realizatu dela data scrisorii M. S. si pána in momentul de fácia, apoi in vederatu este cá vin'a nu e a Russiei, ci a imprejurariloru gratie carora am pututu scapa de sórta cruda planuita de imperiulu vecinu.

Se trecemu acum spre anii urmatori rapirii. Acésta spre a intipari in memoria cititoriloru nostri tablourile rose pe cari ni le recomanda autorulu russo-filu alu brosiurei susu citate. D. Felice Colson, unu filo-romanu, ne descrie in urmatorii termini trista stare a poporului romanu din Bassarabi'a dupa ce acaditu suptu jugulu Russiei. Recomandam acésta citatiune seriósei atentini a Romaniloru, fiindu sicuri cá-i va emancipá de ori-ce simpatii rusesci:

„Bassarabi'a, acésta tíera situata intre riulu Nistru si Prutu, este fára nici-o indoiala partea Moldovei cea mai imbelsugata in cereale. Chisineulu, capital'a provinciei, astadi este locuita numai de functionarii russi si unu fórt micu numeru de functionari moldoveni. Gubernatorulu generalu alu noiei Russii si alu Bassarabiei, comit. Vorontioff, este unu omu fórté marginitu in sciinti'a administratiei; elu despretiuesce pe moldoveni numai pentru cá sunt moldoveni.

„Impilarea locuitoriloru nu are margini. In Bassarabi'a se mai gasescu inca vreo cáti-va boieri; ei traescu pe la mosiele loru, si se ocupa numai de agricultura. Avereá loru este fórté neinsemnata, cá-ci sicanele rusesci ii-au ruinatu cu totulu. Spre a-si face cineva o idee despre haosulu procedurii, este de ajunsu se scie numai cá din banii timbrului se platescu onorariile toturoru functionariloru publici si inca mai remane.

„Instrutiunea publica este intr'o stare de plánsu si se póte dice cá nici nu esista. Limb'a

*) Curatu asia, precum astadi mai tóte diariile din Ungari'a: Dunarea este a nóstra, pána la gurile ei. Red. „Obs.“

romana este isgonita si din scóla si din locurile publice.*)

„Cátu despre natiune, ea este activa, munciatóre, intreprindietóre, inse nu cutédia a se miscá, cá-ci la celu mai micu prepusu datu de unu omu, acestu omu este strapurtatu in Siberi'a, unde celu mai puçinu este supusu unei pedepse ce se sfirsiasce prin ruina séu mórtea sa.

„Acésta provincie, pe care Moldov'a o posseda in pace de 300 ani — nu mai relevamu gresiéla istorica a dlui Colson — si care domina asupra Marii Negre in acea parte de locu pe care hartile secolului alu XVIII-a o numescu pontulu Euxinu alu Moldovei, au perdutu unu prea frumosu litoralu care se intinde dela Akerman pána la gurile Dunarii.

„Russii au facutu incercari de colonizare in Bassarabi'a; ei si-au inchipuitu cá deschidiendu tíer'a pentru straini, cá stramutandu'i intr'insa cu puterea, cum au facutu in 1812 cu bulgarii, voru putea desnacionalisá pe romani reducandu'i la o slaba minoritate. Dar pána acum n'au reusitu si intentiunile perfide cari in totudeauna au animatu pe bulgari si'i au impinsu pána la destructiunea ori-carui simtimentu de nationalitate, au aflatu o puternica opositiune in romani, cari sunt stransi legati de limb'a strabuniloru, nutrindu speranti'a de a fi reuniti o déta cu fratii desbinati si a forma apoi numai un'a si aceiasi natiune.“**)

Dispositiunile inscrise intr'unu modu concisu in regulamentul datu comitelui Vorontioff sunt caus'a celoru descise de Colson. Russi'a a fostu totudeauna credinciósa scopului ce urmarea nu numai in Bassarabi'a ci si in Moldo-Valahi'a de subt regulamentu. Urmatórea citatiune din brosiura lui Eliade Radulescu „Proprietarii si satenii“ ne demonstra cá Russi'a, subt imperatulu Nicolae, urmarea cu energie scopulu de a desnacionalisa nu numai Bassarabi'a, ci si principatele-unite. Éta ce scriá pe atunci Eliade Radulescu:

„Russi'a considera Moldo-Valachi'a cá doue tieri chimate a deveni doue guberniuri moscovite si se si credea in prediu'a de a-si realiza acestu cugetu prin actulu separatu si secretu alu tractatului din Adrianopole, intr'unu asemenea casu cá se absórba si se desfiintiedie cu totulu nationalitatea romana. Tieranii romani redusí in scapatate din caus'a zapciiloru fasonati dupa modelu cinovniciloru russi, au proclamatu in Moldov'a, precum acésta a facutu-o in Bassarabi'a, cá dupa regulamentu cáte doi tierani pe anu de pe fia-care mosie potu aflá la mila imperatésca spesele drumului pána in Russi'a si pamentu acolo de ajunsu si ajutoru in bani spre a se stabili acolo. Apoi in Russi'a érá nu erau se fia aruncati asia in desiertu si diseminati printre populadele moscovite. Dupa acésta Moldov'a, in interessulu proprietariloru romani, dupa spusele cinovniciloru russi erá se fia repoporata de tierani muscali, cari dupa spusele acelor cinovnici erau se fia mai laboriosi si mai ascultatori.“

La aceste citatiuni n'avemu altu ceva de adaogatu de cátu cá tóte cele scrise la 1853 de Colson sunt unu adevveru pentru Russi'a moderna. Astadi, cá si atunci, nici-o singura scóla nu adapostesce copilarimea romana din Bassarabi'a, puçinele scóle russe care esista, fiindu frecventate de copiii poporatiunii russe. Nici-o carte, fia chiaru unu abcedaru romanu n'are dreptulu cá se tréca preste Prutu. Pe timpulu ultimulu resbelu, tinerimea romana din Bassarabi'a introducéndu nisce carti romane prin orasiela Bassarabiei, s'a vediatu victima unei persecutiuni aspre, érá cartile au fostu secustrate si arse. Lunele trecute primindu o scrisóre din partea unor romani ce studiédia in universitatile russe cu cererea de a le tramite diariulu nostru, amu vediatu numerile tramise refutate la granitia Russiei. Acelasiu lucru s'a facutu si cu tóte celelalte diare romane.

In ceea ce privește stirpirea némului romanescu din Bassarabi'a, coloniile romane din gubernamentulu Charkov, unde dupa statistic'a generalulu Obrucess, se afla in momentul de fácia 45,000 Romani, coloniile romane din gubernamentulu Samara, dincolo de Volga, din Caucasu, in districtele Kislovotk si Georgia ne demonstra otararea nestramutata a Russiei de a desradacina natiunea romana din partile tíerei cotropite.

*) Éca, intocma asia precum se incérca in dilele nóstre si magiarii cá se faca cu limb'a si nationalitatea romana, dara cu acea diferentia essentiala, cá inca muscalii nu iau mintitu in acestu planu alu loru, ci au spusu celoru din Bassarabi'a indata dela inceputu cu sinceritate brutalá. De astadi inainte nu mai sunteti valachi, ci russi. Red. „Obs.“

**) L'Etat présent et de l'avenir des priuci pautés Moldo-Valaque, par Felix Colson.

Acésta e politic'a seculara a Russiei.

Amu estrasu citatiunile de mai susu spre a le pune inaintea Romaniloru din Romani'a libera si independenta si a le aminti tendintia imperiului rustru, a carui aliantia ni se recomanda de be-tranulu autoru alu brosiurei in cestiune.

Durerósa positiune a Romaniloru din Bassarabi'a fia pentru noi unu indemnu supremu spre a pretiui libertatile de care ne bucuramu; unu indemnu cá se scimu a face tóte sacrificiele ce stau in putinti'a unei natiuni gelóse de pastrarea si intarirea acestoru libertati; unu indemnu cá se scimu a dejucá cu prudintia si cu patriotismu intrigele si cursele ce ni se intindu de către cei cari voiescu cu orice pretiu a ne tiri intr'o politica de aventuri care este cea mai primejdiósa pentru o natiune mica cum suntemu noi, gratie evenimentelor triste ale trecutului nostru istoricu.

Incheiamu deci, respunsiendu autorului brosiurei in cestiune cá, precum a disu-o in faci'a parlamentulu siefulu partidei nationale liberale: voim pacea, suntemu pentru pace.

Descrierea tristei suferintie a fratiloru a caroru despartire n'o vomu putea deplánga niciodata in deajunsu, ne amintesce cá avem inca mari datorii de indeplinitu. Asia fiindu suntemu datori a face din ánim'a nóstra unu sanctuaru acestui nobilu simtimentu alu devotamentulu si alu sacrificiulu intereselor individuale spre a putea pasi inainte pe calea progresulu si civilizatiunii.

Discursulu politicu alu deputatulu Anast. Stolojanu.

(Urmare si fine.)

Imitandu versulu ilustrulu poetu latinu voim dice: Romanus sum et nihil romani a me alienum puto. (Aplause.)

Dloru, cultur'a in mare parte ne a venitu din Transilvani'a, si idealulu nostru nationalu se resimte din acésta imprejurare. E camu unilateralu. Dupa mine si acésta e si scopulu pentru care amu facutu aceste digressiuni. E de trebuintia se mai largimu conceptulu nostru nationalu, se mai inaltiamu idealulu nostru. (Aplause.)

Eu in tineretie candu studiamu la Paris impreuna cu dn. Maiorescu, de si nu studiamu cá dsa filosofia, me intretinému adesea cu du. Maiorescu asupra unoru cestiuni filosofice; si se me ertati daca si astadi voi face si eu nitica filosofie; e o slabiciune pe care o pastrediu de candu eramu studentu. Eu observu cá: precum in lumea organica totudeauna sunt legi dupa care se formédia fiintia si, prin echilibrulu fortieloru intrinsece, ajungemu la starea perfecta naturala, la sanatate, asemenea si in istorie sunt legi care presidédia la formarea statelor si care, daca nu intervenea accidente exterióre, ar fi datu rezultate folositoare omenirei, cá-ci ar fi adusu pacea. (Aplause.)

Din acestu punctu de vedere observu ceva curiosu in istori'a nóstra si aci éra o digressiune. Se formédia unu statu mare: statulu imperiului Romano-Bulgaru, care sciti cu ce stalucire si-a facutu aparitiunea in lume, a carui destinate au fostu scurte, in sa glorióse, care nu a caditu din imprejurari interióre, dar din cauza unoru imprejurari straine. Daca acésta nenorocire, caderea acestui imperiu nu s'ar fi intemplat, civilizatiunea póte cá ar fi prinsu de multu radacini in valea Dunarei si din valea Dunarei, in orientu.

Pacea lumei ar fi fostu asigurata prin acelu imperiu. Artele, comerciulu, industria lumei nu ar suferi, cá-ci nu trebe se se uite cá in valea Dunarei se apera Constantinopole si Dardanelele, cá-ci de câte ori armat'a de invasiune a isbutitu se intre in vaile Rumeliei, resboiulu se considerá cá sfarsitu. Lucrurile s'au petrecutu altu-feliu; póte cá si acésta intra in decretule provedintiei. Dar nu e mai puçinu adeveratu cá istoria si-a facutu datoriu, si daca nu se vedu rezultatele, pricin'a este o ból'a. Una din aceste bóle a fostu si invasiunea turcésca care a compromisu in orientu ori-ce desvoltare istorica, si adi, dupa urm'a acestei invasiuni, sufera inca Europ'a. Dar acésta trebe se se sfarsiasca, trebe se incetedie starea anormala si se isi ia cursulu naturalu. Existencia imperiului otomanu astadi e sfarsita, numai prin minune isi mai prelungeste viatia condamnata: toti ii vedu sfarsitul; ceea ce preocupu pe fia-care este cine va inlocui pe turci. De aceea fia-care vine si ofera serviciile sale pentru-cá se nu lase Orientulu fàra stapani. Totu o asemenea dorintia a inspiratu pe dn. Kallay in discursulu seu. Orientulu e de doritu se fia alu orientaliloru, pe bas'a programei romanesci; cá fia-care nationalitate se se desvolte, conformu geniulu seu particularu, in limitele sale etnografice. Dar se intramu pe teremulu practic.

Lasandu la o parte aceste vederi cari nu potu sluji de câtu cá directiune pentru aspiratiunile nóstre către unu viitoru departatu, se vinu la consideratiuni practice cari stau in legatura cu obiectulu acestei interpelari.

La resaritu avemu de vecinu pe marele imperiu rustru. Imperiulu care e supusu sceptrulu Tiarului, dice marele invetiatu Alexandru de Humboldt, e mai mare de câtu disculu lunei pline. Acésta tiéra de o imensitate siderale, a ajunsu si cu densitatea poporatiunei sale in provinciile din vest, dupa cum spune marele economistu si publicistu Leroy Beaulieu in cartea „L'empire des Tzars,” se aiba aprópe 50 locuitori de kilometru patratu. Are astadi 100 milióne locuitori; dupa calcule sigure in 50 ani va avea 150 milióne. Pamentulu a devenitu roditoru; gratie sistemulu prohibitivu, cá se dicu asia, alu vamiloru sale, a ajunsu si mare tiéra industrialá. Nu aveti de câtu se ve aduceti aminte de raportulu dlui Aurelianu din anulu trecut, asupra expositiunei din Moscova, cá ultima observatiune a lui Leroy Beaulieu, gratie Tchernozonulu adica fertilitatii pamentulu negru, centrulu de gravitate alu Russiei tinde din ce in ce a se mutá dela nordu la sudu. Intre noi si acésta mare tiéra nu exista frontiera; militarii competinti spunu toti cá numai retragendu-ne pe valea Siretulu putemu gasi o linie de aperare, adica trebe la unu casu de resbelu, se incepemu aperarea prin a lasa in man'a vrajmasiloru jumetate din teritorulu tiei nóstre cu resursele sale si in ómeni si in cele alte resurse.

Ce consecintie póte avea pentru viitorulu nostru lipsa acésta de frontiera defendabile despre acésta mare tiéra. Datimi'mi voie se ve facu o citatiune totu din acelu autoru.

„Impressiunea ce iti lasa acestu museu, in care unu singuru statu coprinde atâtea tipuri omenesci, numai o harta etnografica tio lasa in acelasi gradu. Culorile de abia au atâtea nuantie câtu iti trebe cá se poti aretá fia-care nému cu o culóre.”

Inaintea hartiloru lui Koeppen sau Rittich, cá si in museulu Dachkof, ti se pare, cá in acésta tiéra in care pamentulu si natur'a neinsufletita au o asia de mare unitate, nu e de câtu confusiune intre rassele omenesci. Si puindu-si intrebarea cum a pututu se intre in compunerea unui statu politicu atáta rase diverse, éta cum explica elu acestu fenomenu:

„In imensulu cadrilateru coprinsu intre Oceanulu inghetiatu si Marea négra, intre Baltic'a si Uralulu, nici-unu munte nici-unu obstacolu care se'lu desparta. In tóta acésta campie nu exista compartimente naturale, cari serva de hotaru si cá cadru popóreloru.”

Conclusiunea care trebe se o tragemu din acésta este, cá o natiune care nu are fruntarii, nu este sigura de existencia sa; si noi nu avemu despre resaritu.

Daca ne întórcemu in spre Dunare vedemu acelasi lucru; si Russi'a este puterea care s'a opusu cá noi se dobendimu fruntarii scintifice despre Bulgari'a; avemu fruntarii diplomatice, dar care nu ne potu servi de câtu in timpu de pace; cá-ci resbelulu sciti cá are de scopu tocmai schimbarea tractatelor, si prin urmare, nu o se incepu prin a respecta pe acela care hotarasce hotarele.

Dloru, in cestiunea orientulu totu felulu de lucruri curióse s'au petrecutu; asia s'a veditu cá unu gubernu éra in relatiuni normale sau amicale, dupa cum se dice in diplomacia, ceea ce nu impedita pe nationalii aceloru tieri, sub nume de voluntari, se se bata in tóta regul'a. Au remasu cele ce s'au intemplat cu ocasiunea resbelulu Serbo-Turcu cá unu modelu de ceea ce s'a chiebatu resbelu oficiosu.

Alta curiositate: tierile cari au luatú câte o bucata din Turci'a nu le-au cuceritu, le protegédia. Tunisulu in teorie e totu independentu; ostirea englesa va parasi siguru Egiptulu, dara Kedivulu, apreciandu fórte multu calitatile belice ale soldatulu englesu, e probabilu cá câteva mii de resboinici englesi se parasésca coifulu armatei englese si se puna fesulu pentru-cá se servésca pe Kedivu. Egiptulu va fi independente. Nu sciu cum e in vecin'a nóstra de peste Dunare: dar éta ce amu cetitu in „Romani'a libera” dela 25 Octobre:

„Corespondentulu din Petersburg alu diarulu englesu „Daily Telegraph,” a avutu dilele acestea o intrevedere cu generalu Soboleff. Generalulu istorisi corespondentulu cá la 10 Maiu 1882, printiulu Alexandru Battenberg, care facuse atunci o visita in capital'a rustrésca, ilu surprinse cu propunerea de a primi postulu de primu-ministru

bulgaru. Dn. Soboleff se impotrivi ántaiu, printiulu ilu indupleca in sa, spunendu'i cá dóra Bulgari'a e totu Russi'a.

Va se dica, dloru deputati, vedeti situatiunea nóstra, suntemu la delnitia, cá se me servu de unu termen de hotarnicie vechiu, suntemu coprinsi intr'o tiéra fàra fruntarii sau cu fruntarii deschise. Ceea ce ne face se nu suferimu si mai multu de acésta situatiune stramtorata este — trebe se o recunóscemu — rivalitatea de interesse si de influentia dintre Russi'a si Austri'a in Orientu. Situatiunea presinta o analogie isbitóre cu o imprejurare din Germani'a: Hanover'a totu asia se aflá intre Prussi'a renana si Pruss'a cealalta, si câtu timpu a fostu si influentia austriaca si influentia prussiana care se tiné in respectu una pe alta in Germani'a, Hanover'a a traitu; indata in sa ce a sositu momentulu in care a trebuitu se se hotarasca prin puterea armelor, care din aceste doue influentie rivale se dispara, sciti ce s'a intemplat; cunósceti istoria: Hanover'a n'au mai existatu. Nu suspectu intentiunea, sciu cá toti dorescu pacea, dar este o fortia . . .

Dar este, cá se dicu asia, si o fortia fatala impusa de configuratiunea geografica, care este mai presusu de buna vointia ómeniloru, ceva fatalu. In asemenea imprejurari ve intrebú pe dvóstra, daca noe nu ni se impune o politica conservátóre, cá-ci ori-ce modificari, ori-ce dorintie de a se schimbá tractatulu dela Berlin, nu póte se fia de câtu in pagub'a nóstra si prin urmare noi avemu totu înteressulu in mentinerea pabei; cá-ci dloru, celu puçinu dela viitoru adastamu cá fortificatiunile se dréga ce au defectuosu fruntariile nóstre si ne trebe cátiva ani cá se le terminamu. Organizarea creditulu si celelalte institutiuni economice, precum si drumurile de fieru in constructiune, sunt menite se dea unu mare aventu prosperitatiei nóstre, care va avea influentia asupra budgetulu, ceea ce ne va pune in positiune se organizamu puterile nóstre, cá-ci dupa contingentulu anualu, calculandu-se pe 12 ani, noi ar trebui se avemu 360,000 ómeni. Sunt, exista instruiti, cu cadre chiaru de sergenti si caporali; oficerii in sa ne lipsescu si oficerii nu se improvisédia. Cátu mai tardiu va veni acelu momentu alu conflictulu de care se vorbesce, cu atátu vomu fi in conditiuni mai bune de a spune cuventulu nostru si câtu pentru mine, facu urarile mele cele vii pentru pace, si din acestu punctu de vedere amu salutatu cu bucurie intreprinderea care s'a facutu pentru-cá se se inlature ori-ce neintielegere între noi si Austri'a, pentru-cá n'amu vrea se incuragiamu pe nimenea care speculandu neintielegirile nóstre cu una din puterile vecine, ar incerce prin o actiune resbelnica se schimbá starea de lucruri de astadi.

Acum, dloru, neaparatu cá ati veditu declaratiunile comitelui Kalnoky cum cá s'a tratatu si cestiunea Dunarei si neaperatu cá nu putemu de câtu se imitam patriotismulu camerei austriace lasandu gubernulu libertatea de a resolva cestiunea intr'unu modu practic; in sa suntemu datori se spunemu si noi gubernulu credintia nóstra cá suntemu siguri cá va avea tarie de a nu esi din punctulu seu de vedere de pàna acum care éra si alu tiei. (Aplause.)

Acum doue cuvinte mai am se dicu asupra capitalatiuniloru si amu terminatu. Dloru, se mi dati voie se ve spunu in ce sta acésta cestiune. Dloru, candu turcii au intratu in peninsul'a Balcanica, ei n'au avutu doue legislatiuni, cum avemu noi adica: dreptulu canonicu si dreptulu civilu; ei n'au avutu de câtu o singura legislatiune; dreptulu Sieri pe care nu'lu putea aplica de câtu preotii, pentru-cá dreptulu lor civilu facea parte din legea religiósá. Judecatorii lor nu primeau se beneficiadie de legile sfinte pe cei cari nu se inchinau lui Mahomedu.

De aceea turcii si-au o organizatiune cu totul distincte de a celorlalte natiuni, adica autoritatea absoluta a padisiahulu asupra mahomedaniloru; in sa pentru celelalte confessiuni a imbracatu pe siefii lor cu drepturi suverane, pentru-cá avea dreptulu, nu numai dreptulu de a judeca dar si de a executa sentintiele.

Astu-feliu societatea musulmana a fostu compusa de o suveranitate superióra capulu imperiulu turcescu sub care erau organizate diferite suveranitati timporale ale siefiloru fia-carei legiuni.

Candu Franciscu I. a incheiatu capitulatiuni cu Turci'a, adica candu a dobanditu dreptulu se aiba represintanti ai puteriloru straine, prin puterea analogiei au dobanditu aceleasi drepturi asupra supusiloru lor, si nu numai ii protegéau, dar si judecau, si executau si sentintiele ce dau in contra lor. Acestu dreptu alu consuliloru se intemeédia nu pe capitulatiuni ci pe unu obicei alu pamentu-

lui, adica unu dreptu cutumier, si acesti consuli, fiindu investiti cu unu felu de suveranitate au caracterulu de functionari publici, si cá atari pe pamentulu turcescu se bucura de privilegiulu exteritorialitatiei pe care in celealte tieri nu ilu au de cátu ministrii. In tóte tierile, dar mai cu séma in Orientu, se afla o multime de ómeni cari isi perduse urm'a nationalitati loru, acestia se puneau candu sub protectiunea unui consulu candu sub a altuia si asu-feliu s'a nascutu in Turci'a o noa classa de ómeni, cari, fara se fia de nationalitate francesu, englesu, evreu, in sa protegeati de consululu loru englesu sau francesu. Acésta stare de lucruri, care inca odata afirmu cá isi avea cuventulu seu de a fi in impregiarile turcesci, s'a incercatu cá se se aplice si la noi sub cuventu cá facemu parte din imperiulu otomanu, noi ne amu impotrivitu totudeauna acestoru pretentiuni.

Mai ántaiu cá noi faciá cu Turci'a, ne amu rezervatu nu numai suveranitatea interióra — cá-ci amu avutu totudeauna dreptulu de a legifera — ci si suveranitatea exterióra; nu amu renuntyatu nici-odata la dreptulu de a incheia tractate cu natiunile straine noi insine; chiaru Austri'a a recunoscutu dreptulu nostru de a incheia tractate facendu mai multe conventiuni cu noi, intre altele si cea comerciala.

A venitu tractatulu dela Berlin; acestu tractatu candu a recunoscutu independintia nóstra a atinsu si acésta cestiune, in sa din altu punctu de vedere de cátu ácela sub care s'a regulatu acésta cestiune la celalte state din orientu; tractatulu consacra ceea ce exista in faptu pàna ce statulu Romanu va incheia conventiuni consulare cu celealte state.

Asia dar tractatulu dela Berlin a mentinutu starea lucrurilor de mai inainte. In starea lucrurilor de mai inainte se afla de o parte pretentiunile puterilor, obiectiunile nóstre de alta parte; acésta din punctulu de vedere teoreticu, éra in faptu cestiunile speciale se resolvau dupa dreptulu internationalu de care se inspirau si tribunalele in sentintiele loru si ministrulu justitiei in ordonantiele sale.

Este de doritu cá se se lamurésca si aceste relatiuni; cá-ci ori-ce conflicte intre unu statu micu si altulu mare, e totudeauna in pericolu celu micu de a vedea resolvandu-se conflictulu in defavórea sa.

Din acestu punctu de vedere, bine a facutu de a intratu in tractare gubernulu nostru pentru regularea acestei cestiuni, in sa l'asi rugá daca póte se ne spue basele intielegerei si pe ce cale voesce a o resolvá: pe cale de conventiuni consulare sau in altu modu? Dloru, cá se me resumu, ve declaru cum am avutu onóre se ve o spunu si mai inainte cá nu a intratu in intentiunea mea se criticu ducerea primulu nostru ministru la Vien'a si Gastein. Anulu trecut dn. Giers, n'a facutu si densulu aceeasi caletorie? Si nu fara folosu, cá-ci de acolo s'a intorsu cu bratiulu Kiliei. De aceea scopulu interpelarei mele e se ii intrebú cu ce s'a intorsu dela aceste visite, ce rezultate ne a adusu. Am disu. (Aplause.)

La redeschiderea siedintiei, dn. presiedinte da cuventulu dlui Janoli in cestiune prealabila.

Sciri diverse.

— (Representatiune teatrala in folosulu reuniunei femeiloru romane din Sibiu.) Miercuri in 5 Decembre 1883 st. n. societatea de diletanti a casinei comune, va da o representatiune teatrala, in sal'a teatrulu, alu carei venitu curatu este destinat in favorulu fondului „Reuniunei femeiloru romane“ din locu. Se va jucá „Der Leibarzt“ (Mediculu personalu) cea mai noua comedie, in 4 acte de L. Günther. Acésta piesa este primita si in repertoirulu teatrulu de curte din Vien'a, pe acarei scena se va jucá inca in decursulu ernei acesteia.

Cunoscéndu in de ajunsu bunulu simtiu alu publiculu romanu din Sibiu, ni se pare a fi de prisosu, se'lu mai indemnámu a asista in numeru cátu de mare la acea representatiune, pe care onor. societate de diletanti a casinei comune, cu o laudabila condescendentia o a destinat in favorulu unei intreprinderi romanesci. Se mergemu deci la teatru!

Pretiuurile de intrare: Logi'a rangulu I 5 fl. Logi'a in parterre 4 fl. Logi'a rangulu II 3 fl. Cercle 80 cr. Parterre 50 cr. Unu locu in parquet 40 cr. Galeri'a 25 cr.

Biletele de intrare se potú scóte incependu-se Domineca dela librari'a Schmiedecke, piati'a mare. Suprasolvirile se primescu cu multiamita si se voru cuitá publice.

Inceptulu precisulu la 1/2 7 óre, finea 10 óre.

Bibliografia.

— Calendariu pe anulu visectu 1884, redigeatu de Calistratu Coca, secretariulu „Societati pentru cultura si literatura romana in Bucovin'a. Anulu alu XI Cernauti. Pretiulu 60 cr.

Acestu interessantu calindaru pe lãnga partea sa calendaristica are si unu almanachu de urmatoriulu cuprinsu: Sototintia lui Napoleonu Bonaparte de Isusu Christosu si Evangeliu. — Multu regretatulu Ciprianu G. Porumbescu, poesie de C. Morariu. — Ceva despre chiemarea mamei in sinulu familiei. — Surisul din urma (Imitatiune dupa Anton Chorn) poesie de C. Morariu. Parerile unui tieranu despre seracirea poporulu nostru. O invetiatura si unu sfatu cu priintia. — Altu sfatu bunu. Vilculu, balada poporala din Bucovin'a de S. Fl. Marianu. — Unele lécuri poporale. — Prima biblia tiparita de unu romanu in limb'a si cu caractere georgiane. Anuntiuri.

— Cendariu pe anululu dela Christosu 1884. Anulu V Aradu editura si tipariulu tipografiei diecesane. Pe lãnga partea usitata, acestu calindaru cuprinde in partea sa de petrecere o novela poporara bine scrisa „Legea este cum o facu domni“ sau fantan'a banilor; — Oda la statulu a lui Stefanu celu mare de V. Alexandri. — Tainele codrului, o frumósa poesie de junele Al. J. Hodosiu. — Varietati. — Anuntiuri.

Chiaru acum au esitu de sub tipariu si se póte procurá dela tipografi'a „Auror'a“ din Gherl'a — Szamos-Ujvár — Transilvani'a

„Nu me uitá“

collectiune de versuri pentru ocasiuni funebrali, arangiata prin N. F. Negrutiu.

Acestu opu cuprinde:

In locu de introducere. In cemetieru. Mórtea. — Versuri funebrali. 3 La copii si copile. 4 La juni si june. 4 La barbati si femei. 4 La ómeni betrani. 7 La ómeni de diverse stári. — Iertaciuni. 1. Copilulu sau copil'a cátra tata, mama, frati si sorori. 2. Copilulu sau copil'a cátra tata si mama. 2 Fratele cátra frati si sorori. 2 Tat'a sau mam'a cátra fii sau fete. 2 Barbatulu cátra soçi'a de casatoria. 2 Femei'a cátra soçiulu de casatoria. 4 Mosiulu ori mósi'a sau unchiulu ori matusi'a cátra nepoti. 6 Nepotulu sau nepót.a cátra mosi si mósie, unchi si matusie. 4 Socrulu ori sócr'a cátra gineri si nurori. 2 Ginerele sau nor'a cátra socrii. 6 Cátra alte rudenii. 1 Cátra pretini, vecini si cunoscuti. 12 Epitafia. — Pe unu mormentu. — In Adausu: Versu pentru Vinerea patimeloru si Versu la inmormentarea D. N. Is. Christosu.

Pretiulu unui esemplariu brosiuratu e 50 cri, — legatu ord. 60 cri, — mai frumósu legatu 80 cri si 1 fl. — Pentru Romani'a pretiulu unui esemplaru brosiuratu e 1 1/2 francu — leu.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

28 Novembre st. n. 1883.

Fonduri de Statu:

Banca Nationala (500 l.)	370.—
Societatea „Daci'a-Romania“ (300 l.)	417.—
Banca Romaniei (500 l.)	—
Soc. cred. mob. rom. (500 l.)	211. 1/2
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (l. 500)	150 —
Rent'a romana 1875 5%	1. —
Rent'a romana amort. 5%	93. 5/8
Rent'a romana (Rurala conv.) 6%	—
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%	—

Valori felurite:

Creditu fonciaru ruralu 7% 100	—
Creditu fonciaru ruralu 5% 92	—
Creditu fonciaru urbanu 7% 92	—
Creditu fonciaru urbanu 6% 90	—
Creditu fonciaru urbanu 5% 59	—
Obligatiunile Casei Pens.	—

Amiculu poporulu

calindariu pe anulu visectu 1884

Anulu XXIV.

Cuprinsulu: Cronologia pe anulu 1884. Pascalia scú semnele cronologice. Serbatorile si alte dile schimbátore. Cele 12 zodii din calea sórelui. Cele patru anutimpuri. Intunecimi, Regintele anului. Calindariulu iulianu si gregorianu cu serbatorile, dilele numeloru si evangeliile dumineceloru. Sistem'a planetara a sórelui. Calindariulu evreicu dupa stilulu nou. Conspectulu lungimeí dileloru. Calindariulu istoricu. Genealogia caseloru domnitóre. Tabela de procentu pentru intabulatiuni. Caille ferate ale statulu reg-ung. Calindariulu postalulu. Serviciulu telegraficu. Mesura de distantia. Tergurille in ordine alfabetica din Transilvani'a, Ungari'a, Banatu si Romani'a. Tabela de interese. Scara taxeloru de timbru.

Foi pentru invetiatura si petrecere: Omulu, de Carmen Sylva. Ciprianu Porumbescu, cu portretu. Unu soçi de caletoria fiorosu. O aventura curiósa. Din Salisburgi'a, in done xilografii. Despre politie. Cocosulu. Poesii. Fericirea din mormentu. Anunciuri.

Pretiulu cu tramiterea francata 50 cr.

Se afla de vendiare la

W. Krafft

in Sibiu.

4

Fructificarea depunerilor.

La institutulu subsemnatu se primescu depuneri cu 5% interesse. La depuneri mai mari interesele si modalitatile ridicarii depunerei se potú stabili dupa invoiéla reciproca. Contributiunea de statu dela interesele depunerilor o platesce institutulu.

Depunerile facute pàna astadi cu 5 1/2% se voru fructificá dela **1 Ianuariu 1884** cu 5% cu exceptiunea acelora, a caroru ridicare este pàna astadi anunciata, cá-ci fructificarea acestora se continuá cu 5 1/2% pàna la diu'a, in care espira terminulu insciintiatu.

Sibiu, 26 Novembre 1883.

„Albin'a“

(189) 2—2 institutu de creditu si de economii.

Nr. 44/1883.

(187) 2—2

Edictu.

Dupace Joanu Ramfu gr.-cat. din Alamoru de 5 ani, si-a parasitu legiuita sa muiere pe Sofia Ramfu nasc. Lomnasiu, gr.-cat. éra din Alamoru, si nu se scie ubicatiunea aceuia, se citéda prin acésta, cá acela in terminu de unu anu si o di se se presentedie inaintea subscrisulu foru matrimonialu. cá-ci altu-cum processulu divortialu urditu in contra-i de cátra numita sa muiere, se va pertractá si decide si in absentia aceuia.

Dela forulu matrimoniale gr.-cat. de I-a instanti'a alu eparchiei protopopesci a Sibiuului.

Sibiu, in 16 Novembre 1883.

Joanu Russu,
protopopu.

Publicatiune literar'a.

In urm'a concursulu scrisu prin administratiunea diarielorú nóstre: „Amiculu familiei“ si „Preotulu romanu“ — cu terminulu de 28/30 Juniu a. c. — au incursu mai multe operate, parte mare chiaru nepublicabile. Dintre acestea, parte cu unanimitatea parte cu majoritatea voturiloru comisiunei criticatória de 5 membrii, au fostu premiate: cu 100 franci in aur articulu bisericescu „Asiedimentele sacre ale cultulu divinulu din santele Pareseme“ alu carui auctoru s'a aflatu a fi dlu Joanu Borosiu parochu romanu gr.-cat. in Zabranu si asessoru consist. din Lugosiu. Mai de parte totu cu 100 franci in aur studiulu socialu „Femei'a“ — scrisu de dómna Eufrosina Homoricénu Stoenescu — academiciana, membra a mai multoru societati literarie, sciintifice si filantropice din Romani'a, Itali'a si Franci'a, distinsa cu numerose medalii de class'a superióra s. a. din Rémniculu-Saratu (Romani'a). Apoi totu cu 100 franci in aur novel'a „Betrani is buni la casa“ scrisa de dlu G. Sacliesianu pseudonimulu unui professoru zelosu pentru inaintarea natiunei romane. In urma cu câte 50 franci in aur un'a „Predica la inmormentarea unui preotu“ si alt'a „Predica la cununia“ scrise ambele de dlu Vasiliu Criste parochu rom. gr.-cat. in Zalnocu. Dintre poesile intrate la concursu, neintrunindu nici-un'a majoritatea voturiloru comisiunei criticatória, nu s'a potutu premiá nici-un'a. Premiulu de 50 franci, scrisu pentru o poesia, in se s'a adausu la premiulu de 50 franci scrisu pentru unu studiu socialu; si asia apoi s'a premiatu cu 100 franci: studiulu socialu „Femei'a“ cá celu mai de mare valóre literaria dintre tóte operatele de acestu soi intrate la concursu.

Cu scopu de a desteptá o nobila emulatiune intre scriitorii nostri si in parte si de a remunerá baremi cátu de puçinu ostenelele puse intru inaintarea culturaria a poporulu romanu, escriemu prin acestea unu nou concursu la siese premii 2 câte de 100 si 4 câte de 50 franci in aur. Cu câte 100 franci in aur se va premiá cea mai buna novela originala ce se va publicá in „Amiculu familiei“ si celu mai bunu articlu din sfer'a sciintieloru teologice de publicatu in „Preotulu romanu“. Cu câte 50 franci in aur se va premiá cea mai buna poesia si celu mai bunu studiu socialu publicande in „Amiculu familiei“ si cea mai bunu predica funebrala si predica ocasionala publicande in „Preotulu romanu“. — Terminulu la fia-care e 18/30 Decembre an. 1883, precandu manuscrisele, nesubscrise de auctoru, providiute cu óre-care devisa, sunt a se transmite la administratiunea diarielorú „Amiculu familiei“ si „Preotulu romanu“ in Gherl'u (Sz.-Ujvár) Transilvani'a, alaturandu la ele si o epistola sigilata cu sigilu strainu, care in laintru se arete numele auctoru, éra din afara se póte devis'a operatulu.

Gherl'a, 1 Octobere 1883. (186) 2

Administratiunea diarielorú
„Amiculu familiei“ si „Preotulu romanu“.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**